
Dendrokronologisk
undersøgelse af prøver
udtaget fra løa
(grinkonstruktion) syd,
Skregeli, Flekkefjord
kommune, Vest-Agder,
Norge

NNU Rapport 75 – 2019

Claudia Baittinger og Niels Bonde

Dendrokronologi

Nationalmuseet
Miljøarkæologi og Materialeforskning

Norge

Vest-Agder

Skregeli

Flekkefjord kommune

Gnr/Bnr: 116/1

Koordinater: 58.551151 N, 6.675295 E

Formål: Datering og opbygning af grundkurve

Indsendt af Fylkeskonservatoren i Vest-Agder og Nationalmuseet

Prøver udtaget af: Niels Bonde og Rolf Einar Huus

Undersøgt af: Niels Bonde og Claudia Baittinger

NNU j. nr.: A9625, december 2019.

Resultatet kan frit anvendes ved henvisning til denne rapport. Kontakt evt. laboratoriet for yderligere oplysninger mm. Rapporten kan endvidere lastes ned fra hjemmesiden www.nnuweb.dk, under Dendrokronologi, Se endvidere Fylkeskonservatoren i Vest-Agders oversigt over dendrokronologiske undersøgelser <http://vaf.maps.arcgis.com> .

Løe, grindkonstruktion, (syd)

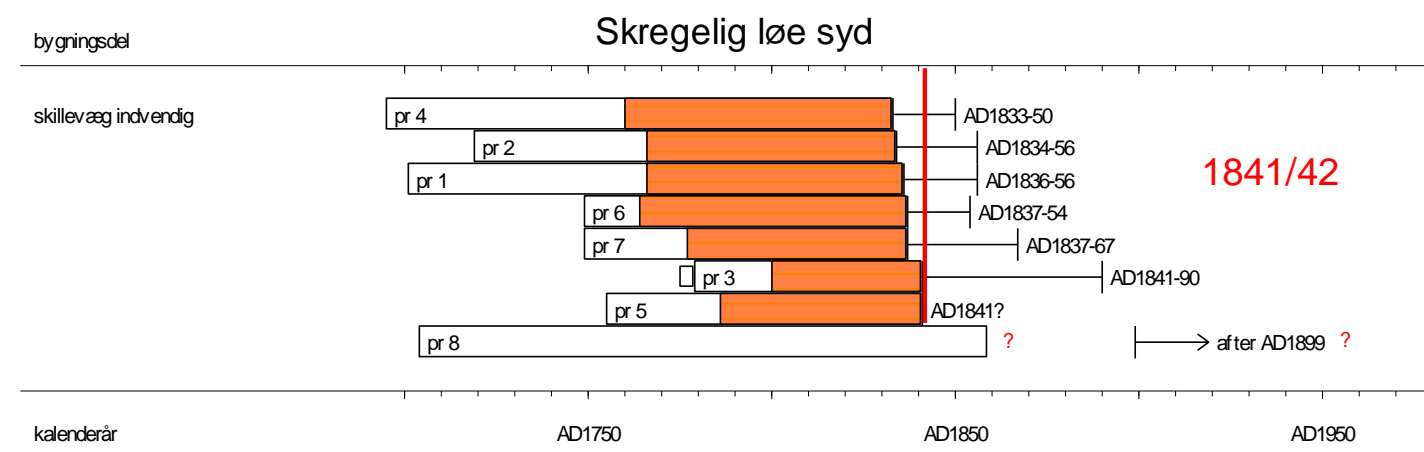
I alt er 13 prøver af fyrretræ (*Pinus sylvestris*) fra 12 **tømmerstykker** undersøgt. To prøver er udtaget fra samme bjælke (n399211a og n3992129). Alle er udtaget som boreprøver. Otte prøver er dateret.

Der er konstateret splintved på otte prøver. Muligvis "Waldkante" (træets sidstdannede årring) på en enkelt , n3992059..

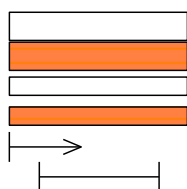
Antal årringe i prøverne varierer mellem 60 og 366.

For Meta-data med mere vedrørende de enkelte prøver, se katalog og feltrapport.

Undersøgelsen viser, at syv prøver stammer fra træer, hvor den sidste årring formentlig er dannet omkring 1841. Én prøve har muligvis Waldkante bevaret. Dette indikerer, at træerne, som prøverne stammer fra, *kan* være fældet 1841/42.

signatur

kerneved
splintved
kerneved ikke målt
splintved ikke målt
fældet efter
fældet mellem

Dateringsdiagram som angiver årringskurvernes indplacering på en tidsskala. Hvert rektangel repræsenterer en årringskurve. Den røde signatur er en tolkning!

Antallet af årringe i splintved hos fyrretræ kan variere voldsomt fra ca. 40 til ca. 90 eller flere, og tit er det mere end svært at identificere splintved. Dette gælder særligt, når det drejer sig om borekerner. Almindeligvis gælder, at antal årringe i splintved afhænger af træets egenalder. Jo flere årringe i kerneved, desto flere årringe i splintved. Et ungt træ (juvenil) har færre årringe i splintved end et modent - eller gammelt træ.

Tolkning: På det foreliggende grundlag antages det, at alle træerne, som de syv prøver stammer fra, er fældet nogenlunde samtidig.

Tolkning: Opførelsen af bygningen kan sættes til 1842-43.

Prøve n3992089 omfatter 156 år, som dækker perioden 1704 – 1859. Det er desværre ikke muligt at fastslå, om der er splintved bevaret på prøven. Anvendes vor normale splintstatistik ved undersøgelsen kan det beregnes at prøven stammer fra et træ,

der er fældet *efter* 1899. Fældningstidspunktet kan dog ligge tidligere.

Årringskurverne fra alle de daterede prøver er sammenregnet til en middelkurve, N3992m02, på 165 år, som dækker perioden 1695 - 1859.

Kryds-datering absolut

Årringskurverne er søgt dateret ved hjælp af relevante grund - og referancekurver for fyrretræ fra det sydlige Norge. (se tabel)

Referencer:

Anvendt splintstatistik for fyrretræ: 40 - 90

For *t*-værdi:

Baillie, M.G.L. & J.R.Pilcher, 1973: A simple cross-dating program for tree-ring research. *Tree-Ring Bulletin* 33, pp. 7-14.

Ved undersøgelsen er der, udover laboratoriets egne grund- og referencekurver, anvendt kurver, som er stillet til rådighed af Thomas S. Bartholin (Scandinavian Dendro) og Terje Thun (NTNU).

kurve	-	-	n3992M02	
-	start	dates	AD1695	
-	dates	end	AD1859	
aam01 indland	AD1254	AD1744	1.21	N Aust Agder indenlands [Setesdal] 27 timber
aam02 kyst	AD1487	AD1837	4.42	N Aust Agder kystnær 18 timber
VA_2011_3	AD1223	AD1879	6.87	N Vest-Agder med Aaseral 316 timber
VAAaser	AD1353	AD1879	6.73	N Vest-Agder uden Aaseral 225 timber
N Aaseral NB02	AD1223	AD1857	4.02	N Aaseral 113 timber

Tabel: Absolut datering. *t*-værdier for kryds-datering med grund- og referencekurver. For *t*-værdier se Baillie & Pilcher, 1973.

Beregning af middelkurve

Mean sequence - n3992M02
Of type W 8 R

Dated AD1695 to AD1859

Contains the following files

n3992019dated AD1701 to AD1836 of type R 70 N
n3992029dated AD1719 to AD1834 of type R 68 N
n3992039dated AD1779 to AD1841 of type R 41 N
n3992049dated AD1695 to AD1833 of type R 73 U
n3992059dated AD1755 to AD1841 of type R 55 !
N3992069dated AD1749 to AD1837 of type R 73 N
n3992079dated AD1749 to AD1837 of type R 60 N
n3992089dated AD1704 to AD1859 of type R 0 N

Katalog over undersøgte prøver:

n3992019

A9625 Skregeli løe Syd indevæg mod syd 3. stok pr 1
Raw Ring-width PISY data of 136 years length
Dated AD1701 to AD1836
70 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 60.88 Sensitivity 0.22
Interpretation: AD1836-56

n3992029

A9625 Skregeli løe Syd indevæg mod syd 4. stok pr 2
Raw Ring-width PISY data of 116 years length
Dated AD1719 to AD1834
68 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 61.91 Sensitivity 0.27
Interpretation: AD1834-56

n3992039

A9625 Skregeli løe Syd indevæg mod syd 6. stok pr 3
Raw Ring-width PISY data of 63 years length
Dated AD1779 to AD1841
41 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 131.59 Sensitivity 0.17
Interpretation: AD1841-90

n3992049

A9625 Skregeli løe Syd indevæg mod syd stok 7 pr 4
Raw Ring-width PISY data of 139 years length
Dated AD1695 to AD1833
73 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 61.57 Sensitivity 0.26
Interpretation: AD1833-50

n3992059

A9625 Skregeli løe Syd indevæg mod syd 8. stok pr 5
Raw Ring-width PISY data of 87 years length
Dated AD1755 to AD1841
55 sapwood rings and possible bark surface
Average ring width 87.93 Sensitivity 0.27
Interpretation: AD1841?

N3992069

A9625 Skregeli løe Syd indevæg mod syd stok 9 pr 6
Raw Ring-width PISY data of 89 years length
Dated AD1749 to AD1837
73 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 81.67 Sensitivity 0.23
Interpretation: AD1837-54

n3992079

A9625 Skregeli løe Syd indevæg mod syd stok 10 pr 7
Raw Ring-width PISY data of 89 years length
Dated AD1749 to AD1837
60 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 82.49 Sensitivity 0.25
Interpretation: AD1837-67

n3992089

A9625 Skregeli løe Syd indevæg mod syd stok ? pr 8
Raw Ring-width PISY data of 156 years length
Dated AD1704 to AD1859
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 68.18 Sensitivity 0.17
Interpretation: after AD1899

n3992109

A9625 Skregeli løe Syd grin m nord stolpe øst pr 10
Raw Ring-width PISY data of 210 years length
Undated; relative dates - 1 to 210
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 54.08 Sensitivity 0.19

n399211a

A9625 Skregeli løe Syd grin mod nord bjælke pr 11
Raw Ring-width PISY data of 129 years length
Undated; relative dates - 1 to 129
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 52.77 Sensitivity 0.17

n3992129

A9625 Skregeli løe Syd grin m nord bjælke pr 12
Raw Ring-width PISY data of 154 years length
Undated; relative dates - 1 to 154
94 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 58.81 Sensitivity 0.16

n3992139

A9625 Skregeli løe Syd grin m nord stolpe vest pr 13
Raw Ring-width PISY data of 366 years length
Undated; relative dates - 1 to 366
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 34.84 Sensitivity 0.28

n3992149

A9625 Skregeli løe Syd grin m nord langsgående bjælke
Raw Ring-width PISY data of 320 years length
Undated; relative dates - 1 to 320
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 43.22 Sensitivity 0.21

FELTRAPPORT

BYGNINGSVERN FYLKESKONSERVATOREN I VEST-AGDER

Dendrokronologisk objekt:	SKREGELI – Løa - syd
Fylke:	VA
Kommune:	Flekkefjord
Gnr/Bnr:	116/1
Prøvene tatt av:	Rolf Einar Huus og Niels Bonde
Dato for prøvetaking:	21.06.219
Koordinater	

Prøve nr.	Etasje	Rom	Marg	Geit	Bast	Bark	Be. arb.	
1								Indevæg mod syd stok 3
2								Indevæg mod syd stok 4
3								Indevæg mod syd stok 6
4								Indevæg mod syd stok 7
5								Indevæg mod syd stok 8
6								Indevæg mod syd stok 9
7								Indevæg mod syd stok 10
8								Indevæg mod syd opl vedr stok mangler
9								Ikke uttaget
10								Indvendig mod nord grin stolpe mod øst
11								Indvendig mod nord grin bjælke
12								Indvendig mod nord grin bjælke
13								Indvendig mod nord grin stolpe mod vest
14								Indvendig mod nord langsgående bjælke
15								
16								